

Nader onderzoek soorten

NADER ONDERZOEK **ZANDHAGEDIS**

Locatie onderzoek:
Parallelweg 3
Harderwijk

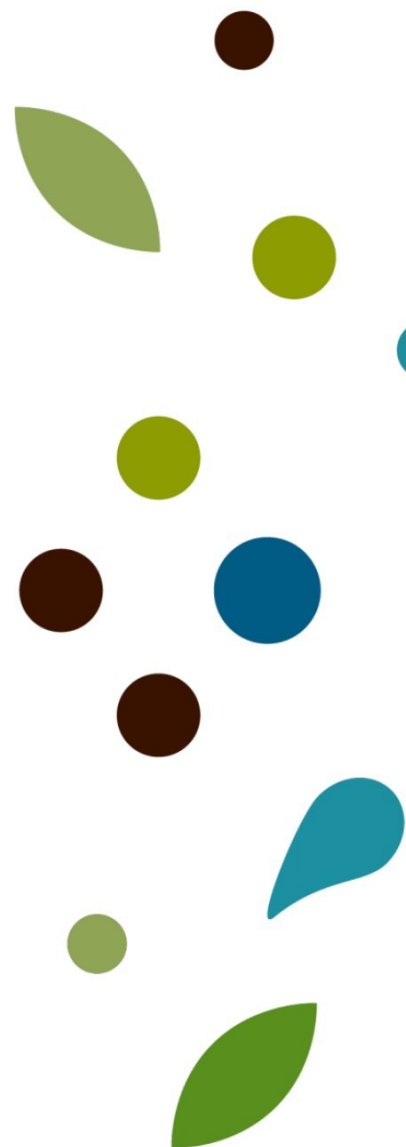
Datum: Zomer 2025
Project: NOZ53328

Colofon

Onderzoek	Nader onderzoek zandhagedis
Document	NOZ53328
Datum	Zomer 2025
Locatie	Parallelweg 3; Harderwijk
Opdrachtgever	KUDO Bouw B.V.
Opdrachtnemer	Ecofect B. V.
Ecoloog	[REDACTED]
Adres	Laan 21, 8071 JG Nunspeet
Telefoon	06-[REDACTED]
Email	info@ecofect.nl
Internet	www.ecofect.nl
KvK-nummer	87036487
Btw-identificatienr.	NL864184311B01
Rekeningnummer	NL39 RABO 0198 8908 69

INHOUD

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Planlocatie	5
1.3 Geplande werkzaamheden	6
1.4 Functieverandering en effecten	7
2. Wettelijk kader	8
3. Methode	9
3.1 Soortbeschrijving zandhagedis	9
3.2 Habitatbeoordeling	9
3.3 Methodiek	9
4. Resultaten en conclusie	10
4.1 Resultaten	10
4.2 Conclusie	10
Disclaimer	15

Samenvatting

Het Natuurwaardeonderzoek en nader onderzoek naar het voorkomen van de zandhagedis in het plangebied geven geen aanleiding om aan te nemen dat de zandhagedis gebruik maakt van de planlocatie. De opdrachtgever heeft alles gedaan wat redelijkerwijs van hen verwacht mag worden om te voorkomen dat schadelijke handelingen plaatsvinden voor deze flora- en fauna-activiteit binnen de Omgevingswet betreffende de zandhagedis. Er gaan geen verblijfplaatsen verloren door of tijdens de geplande ingreep en er worden geen zandhagedissen gedood of verstoord door de geplande ingreep. Een vergunning schadelijke handelingen flora en fauna activiteit wordt niet noodzakelijk geacht.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Met de voorgenomen ontwikkelingen aan de Parallelweg 3 te Harderwijk heeft cliënt aan Ecofect B.V. opdracht gegeven een nader onderzoek zandhagedis uit te voeren t.b.v. het vergunning traject en inzicht te verschaffen of de geplande uit te voeren werkzaamheden conflicteren met de Omgevingswet. Voorliggend rapport geeft inzicht in het wettelijk kader, de gebruikte methodiek en de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.

Uit het verkennende natuurwaardenonderzoek en een habitatsgeschiktheidsonderzoek ter plaatse is gebleken dat het plangebied functies kan hebben voor de zandhagedis en dat de aanwezigheid aannemelijk is. De zandhagedis is in Gelderland beschermd op basis van de Provinciaal beleid in de Omgevingswet. Dit betekent dat zonder vrijstelling, of d.m.v. een goedgekeurde gedragscode of vergunning deze soort niet mag worden verwond of gedood, en dat vaste rust- en verblijfplaatsen niet mogen worden beschadigd of vernield.

1.2 Planlocatie

De planlocatie is gelegen aan de Parallelweg. Op de planlocatie bevinden zich diverse opstallen, namelijk: Een woonhuis, een berging, en vijf schuren/ruimtes (figuur 1). De woning is opgetrokken uit ruwe gemetselde muren in combinatie met een rieten dak. De berging en de drie schuren bestaan (voornamelijk) uit gestucte muren en zijn voorzien van een hellend dak bedekt met golfplaten. Op enkele plaatsen zijn de wanden voorzien van houten planken. De vierde schuur is opgetrokken uit ruwe gemetselde muren in combinatie met metalen wandpanelen en tevens een schuin dak bedekt met golfplaten. De vijfde ruimte betreft een koelcontainer hetwelk bestaat uit gladde bouwmaterialen. De planlocatie heeft een oppervlakte van ruim 7.000 m², waarvan circa 1.500 m² is bebouwd sinds 1955. De grenzen van het plangebied zijn op de meeste plaatsen afgebakend met een hek. Binnen de grenzen van het plangebied zijn enkele hagen, bomen, struiken en een verwilderd braakliggend terrein aanwezig hetwelk eveneens begroeid is met lage vegetatie. Aan de zuid-, en westzijde zijn diverse bomen en struiken aanwezig. De planlocatie is gelegen buiten de bebouwde kom van Harderwijk.

Legenda

 Planlocatie

Auteur: Ecofect B.V.
Bron: (PDOK, 2024)

Figuur 1: plan- en onderzoeklocatie

Harderwijk is een stad en gemeente in de provincie Gelderland.

1.3 Geplande werkzaamheden

De opdrachtgever is voornemens om bestaande bebouwing te slopen en een deel van de beplanting te rooien, om vervolgens op de planlocatie nieuwe woningen te realiseren (zie figuur 2). De functie van de planlocatie zal veranderen naar wonen. Voor inhoudelijke vragen over het ontwerp of de inrichting wordt verwezen naar de opdrachtgever.

1.4 Functieverandering en effecten

De beoogde ingrepen zijn blijvend van karakter. De functie en ecologie van het plangebied blijven ongewijzigd. De mogelijk negatieve effecten van de ingreep in relatie tot beschermde natuurwaarden zijn:

- Sloop- en Bouwwerkzaamheden
- Afvoer sloopmateriaal
- Verwijderen van vegetatie
- Perceel bouwrijp maken
- Herinrichting perceel bij hetwelk functie bedrijf kan worden verwacht
- Aan- en afvoer materiaal

Dit onderzoek is gericht om vast te stellen of de zandhagedis voorkomt in/en gebruik maakt van de projectlocatie.

2. Wettelijk kader

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze wetgeving vervangt o.a. de Wet natuurbescherming. In deze wet is o.a. de bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden geregeld. Dit onderzoek beperkt zich tot soortbescherming zandhagedis.

Opdrachtgever heeft voornemens een flora- en fauna-activiteit uit te voeren, daarom dient er rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (specifieke zorgplicht), art. 11.28 Bal (voorkomen onnodig lijden dieren) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen). Om aan de voorgenoemde regels te voldoen is een Natuurwaarde-onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat een nader onderzoek zandhagedis noodzakelijk werd geacht.

De zandhagedis wordt landelijk beschermd onder het beschermingsregime van 'Nationaal beschermde soorten' (art. 11.54 Bal). Het is verboden de zandhagedis te doden, te verwonden en hun vaste rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. Voor een verdiepende uitwerking van het wettelijk kader wordt verwezen naar de bijlage.

3. Methode

3.1 Soortbeschrijving zandhagedis

De zandhagedis (*Lacerta agilis*) is een tot 21 cm lange, robuust gebouwde hagedis. Hij komt voornamelijk voor in duin- en heidegebieden, maar ook in andere, zandige, omgevingen. Hierbij is het belangrijk dat er voldoende zonnige plekken aanwezig zijn in de omgeving. Het optimale habitat is een omgeving met dwergstruikvegetatie, afgewisseld met hogere grassen, 'kale' grond en binnen een straal van 10 meter geschikte broedplaatsen. De zandhagedis leeft voornamelijk van geledpotige dieren zoals spinnen, sprinkhanen, etc. De samenstelling van het voedselpakket kan gedurende het seizoen veranderen, i.v.m. de beschikbaarheid van bepaalde prooidieren. De zandhagedis is voor zijn warmte afhankelijk van de zon, waardoor ze in de winter niet actief zijn. Eind maart, begin april verlaten de eerste mannetjes hun winterverblijf, de vrouwtjes en sub-adulten volgen twee weken later. In de periode eind mei tot begin juli legt een vrouwtje 3 tot 12 eieren, dit doet ze op een open plek, waarna de zon de eieren uitbroedt. Na 2 tot 3 maanden komen de eieren uit. De jonge dieren kunnen tot half oktober of begin november actief blijven, terwijl de volwassen mannetjes al half september en de volwassen vrouwtjes eind september tot begin oktober hun winterverblijf opzoeken.

3.2 Habitatbeoordeling

Binnen de grenzen van het plangebied bevinden zich verschillende zandige gedeelten, afgewisseld met hogere en lagere begroeiing. Aan de zuidzijde van het perceel loopt een spoorlijn. Langs deze spoorlijn, in de omgeving van de planlocatie, is een populatie zandhagedissen bekend. Gezien de habitatgeschiktheid, verbindingzones en de in de omgeving aanwezige populatie wordt de planlocatie als potentieel geschikt leefgebied beoordeeld.

3.3 Methodiek

De onderzoeksmethode is conform het BIJ12 Kennisdocument Zandhagedis. De toegepaste methodiek is een beproefde methode om de aanwezigheid en functies van de zandhagedis in het plangebied vast te stellen of uit te sluiten.

De methodiek die is toegepast is gericht op het aantonen van de aan- of afwezigheid van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en exemplaren van de zandhagedis. De onderzoeksinspanning bestaat uit 4 veldbezoeken in de periode april tot en met september, met een minimale tussenperiode van een week. Veldbezoeken kunnen uitgevoerd worden op zonnige tot half bewolkte dagen, waarbij de temperatuur tussen de 12 en 20 graden Celsius ligt en de windkracht minder dan 5 Beaufort is. Tijdens een veldbezoek worden potentiële zonplaatsen gecontroleerd op individuen of sporen van de zandhagedis.

4. Resultaten en conclusie

4.1 Resultaten

In 2025 is er onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van zandhagedis door middel van 4 veldbezoeken. Hierbij is gekeken op locaties die vrij zijn van menselijke activiteit en in potentie geschikt is als verblijfplaats voor de zandhagedis. In tabel 1 zijn de onderzoeksresultaten schematisch weergegeven.

Tabel 1 onderzoeksresultaten

Ronde	Datum	Temperatuur (Celsius)	Bft.	Resultaat
Controle 1	25-05-2025	17	3	Geen dieren aangetroffen
Controle 2	01-06-2025	19	3	Geen dieren aangetroffen
Controle 3	19-06-2025	21	2	Geen dieren aangetroffen
Controle 4	20-08-2025	23	2	Geen dieren aangetroffen

Tijdens de vier veldbezoeken zijn geen exemplaren waargenomen op zonplekken of andere potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast zijn er geen sporen aangetroffen die indiceren dat deze dieren gebruik maken van het plangebied.

4.2 Conclusie

De resultaten van verdiepend nader onderzoek naar het voorkomen van de zandhagedis in het plangebied geven geen aanleiding om aan te nemen dat de zandhagedis gebruik maakt van de planlocatie. Er gaan geen verblijfplaatsen verloren door of tijdens de geplande ingreep en er worden geen zandhagedissen gedood of verstoord door de geplande ingreep. Een vergunning schadelijke handelingen flora en fauna activiteit wordt niet noodzakelijk geacht.

Bijlagen

Nadere uitwerking Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze wetgeving vervangt o.a. de Wet natuurbescherming. In deze wet is o.a. de bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden geregeld. Dit onderzoek beperkt zich tot soortbescherming zandhagedis.

Een 'flora- en fauna-activiteit' is volgens de definitie van het begrip zoals uitgewerkt in de bijlage bij art. 1.1 Omgevingswet een: 'activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten' Anders dan bij een 'Natura 2000-activiteit', waarvan pas sprake is als een activiteit leidt tot een kans op significante gevolgen op beschermde Natura 2000-gebieden, is er al sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' als het een mogelijk gevolg heeft voor één van nature in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Omgevingswet.

Doordat in de definitie wordt verwezen naar 'van nature' in het wild levende soorten, gaat de definitie niet op voor niet-van nature voorkomende soorten. Met andere woorden, de regels voor flora- en fauna-activiteiten gelden niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld. Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (specifieke zorgplicht), art. 11.28 Bal (voorkomen onnodig lijden dieren) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen). Hoewel de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal alleen betrekking hebben op de bij wet beschermde soorten, gelden de artikelen 11.27 en 11.28 ook met betrekking tot de niet-beschermde soorten.

Specifieke zorgplicht flora en fauna In het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor onder meer alle 'flora- en fauna-activiteiten' die, zoals hiervoor aangegeven, vrijwel alle ruimtelijke activiteiten betreft (art. 11.27 Bal). Iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27, 1e lid Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. In het tweede lid onder a is er met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal);
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen. Verder wordt er ook gevraagd om tijdens en na het verrichten van de activiteit na te gaan of de getroffen passende preventieve maatregelen de beoogde effecten hebben. De zorgplicht geldt altijd voor alle in het wild levende soorten, ongeacht een eventueel van toepassing zijnde vrijstelling, gedragscode of vergunning. De zorgplicht voor soorten is bovendien niet beperkt tot de dieren en planten zelf, maar ook tot de directe leefomgeving van de soorten. Dat betreft voor dieren de foerageergebieden, rust en vaste verblijfplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van de jongen. Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (artikel 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (artikel 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift. Zoals ook aangegeven hiervoor met betrekking tot de specifieke zorgplicht voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden, is de kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevegd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. In art. 11.27, tweede lid onder b Bal wordt aangegeven dat er moet worden 'vastgesteld' of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Daarnaast zijn de overige voorwaarden in het tweede lid onder c t/m f zodanig concreet dat in deze bewoording kan worden gelezen dat er aantoonbaar aan deze voorwaarden moet worden voldaan, zeker ook met in het achterhoofd dat de specifieke zorgplichten in de Omgevingswet zowel bestuurlijk als strafrechtelijk kunnen worden gehandhaafd.

Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te kunnen voldoen, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een Natuurwaardenonderzoek of nader onderzoek wordt vastgelegd. Hiertoe kan door ecologische adviesbureaus – naast een bureaustudie door raadpleging van verspreidingsgegevens in tools zoals de NDFF – een 'Habitatcheck' worden uitgevoerd naar het voorkomen van de genoemde soorten, op basis van de geschiktheid van het aanwezige habitat als leefgebied van deze soorten. Afhankelijk van het aan te treffen habitat, kan daardoor goed inzicht worden verkregen in het mogelijk voorkomen van soorten of soortgroepen. Of een nader onderzoek ook naar redelijkheid kan worden gevegd om de aanwezigheid te kunnen uitsluiten, zal afhangen van de opdrachtgever. Vervolgens moet worden beschreven in het Natuurwaardenonderzoek of nader onderzoek of nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten of dat deze kunnen worden voorkomen, beperkt of ongedaan kunnen worden gemaakt door maatregelen zoals hiervoor aangegeven.

De soortenbeschermingsregimes

In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 Bal zijn de verschillende soortenbeschermingsregimes opgenomen:

- § 11.2.2 Bal: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn
- § 11.2.3 Bal: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn
- § 11.2.4 Bal: omgevingsvergunning andere soorten

Onder iedere paragraaf zijn de vergunning plichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen aangegeven. In de Omgevingswet wordt niet meer gesproken over verbodsbepalingen waarvoor een vergunning of vrijstelling kan worden verleend, maar over schadelijke handelingen die leiden tot een vergunning plichtig geval. De inhoud van de schadelijke handelingen komen overeen met de verbodsbepalingen van de

soortenbeschermingsregimes uit de Wnb, aangezien deze rechtstreeks voortkomen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en internationale Verdragen en betreffen de volgende schadelijke gevallen:

Schadelijke handelingen Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal):	Schadelijke handelingen Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal):	Schadelijke handelingen andere soorten (art. 11.54 Bal)
Het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in art. 1 Vrl	Het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren Hrl bijlage IV, onder a, Bern bijlage II, Bonn bijlage I (ex. vogels art. 1 Vrl);	Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A
Het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels	Het opzettelijk verstoren van dieren	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren
Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels	Het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren	
Het opzettelijk storen van vogels*	Het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren	Het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B
	Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b Hrl of bijlage I verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied	

De Omgevingswet onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 2). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Het 3e beschermingsregime, andere soorten, betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau (nationaal

beschermde soorten). Daarnaast geldt dat voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs verwacht van men kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen.

Als door het tijdig nemen van (effectief bewezen) maatregelen een vaste rust- en verblijfplaats in stand blijft, en daardoor geen verbodsverboden uit de Wnb worden overtreden, is een vergunningsaanvraag niet noodzakelijk. Wel is het dan van belang om een en ander onderbouwd vast te leggen in een mitigatieplan / projectplan, voor het geval er een handhavingsverzoek of toezicht aan de orde is kan ondanks het nemen van maatregelen niet worden voorkomen dat verbodsbepalingen/schadelijke handelingen worden overtreden, dan is een vergunningaanvraag noodzakelijk.

Disclaimer

Deze rapportage is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven. Niets uit deze rapportage mag, met uitzondering van de opdrachtgever, worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, kopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van Ecofect B.V., noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is. Ecofect B.V. is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen. De opdrachtgever vrijwaart Ecofect B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

© 2025 Ecofect B.V.; Nunspeet

